

De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2025 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf de onderbouw van het basisonderwijs tot en met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

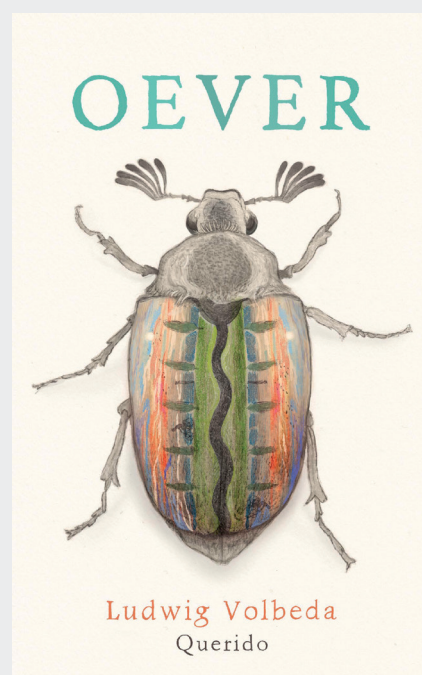
LESTIPS

VOOR DE ONDERBOUW VAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek **Oever** van Ludwig Volbeda (Uitgeverij Querido), een boek dat geschikt is voor jongeren vanaf 13 jaar.

Thema's in dit boek

- tekenen & kunst
- kijken vs zien
- identiteit
- coming-of-age
- gender
- geaardheid
- (ver)oordelen

Uit het juryrapport

"Oever is een ingenieus opgebouwde en minutieus geïllustreerde coming-of-age-roman over een kwetsbare puber, in fonkelende taal die soms grappig en dan weer poëtisch is. Ludwig Volbeda schrijft zoals hij tekent: zorgvuldig en gedetailleerd, met oog voor het aller-kleinste en schijnbaar onbeduidende, maar met veel ruimte voor de lezer. Het resultaat is een overrompelende en liefdevolle ode aan 'worden wie je bent', die alle zintuigen raakt."

Oever

Jip moet in de meivakantie voor school een zelfportret tekenen. Dat zou simpel moeten zijn voor iemand die zo goed kan tekenen. Toch lukt het niet. Door middel van grote en kleine observaties - in woord en beeld - komen we langzamerhand te weten wat deze opdracht écht betekent. Want hoe kun je jezelf portretteren als je zelf nog niet weet wie je bent? Jip schrijft hier dagelijks 'brieven' over aan een klasgenoot op wie Jip verliefd is. Het heeft veel weg van een dagboek waarin de reis naar het zelfportret veel inzicht geeft in de binnenwereld van Jip.

ONDANKS OF DANKZIJ

TEKENEN & NATUUR

INSPIREREN

Introductie

Laat de voorkant van het boek nog niet zien en lees hoofdstuk 1 en 2 (p. 9-11) voor. Verdeel de klas in heterogene groepjes (qua leeservaring) en laat ze bespreken wat ze te weten zijn gekomen over de ik-persoon, de ander tegen wie gesproken wordt en de meikever.

Verschillen

Laat de leerlingen in de groepjes stilstaan bij het verschil: '... dat het klinkt alsof ze *ondanks* hun vleugeltjes kunnen vliegen, in plaats van *dankzij*.' (p. 10). Laat ze '*ondanks*' en '*dankzij*' tegenover elkaar opschrijven en daaronder noteren wat ermee bedoeld wordt. Kunnen ze het in eigen woorden uitleggen?

Op onderzoek

De leerlingen gaan hierna verder op onderzoek naar de meikever. Laat ze informatie op internet zoeken over het uiterlijk van de meikever. Ze kunnen specifieke kenmerken die ze vinden noteren.

Tekenen

Laat de leerlingen met alle informatie die ze hebben gevonden de meikever gaan tekenen, in dezelfde groepjes of in duo's.

Hang alle tekeningen op en laat daarna de tekening van de voorkant van het boek zien. Hang deze er (een kwartslag gekanteld) bij. Wat zien ze in de schilden? Laat de leerlingen voorspellingen doen over het verhaal.

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbegrip en literaire competentie

De Leescyclus

Bij het ontwerpen van deze lessen is *De Leescyclus* als inspiratiebron gebruikt. Het uitgangspunt van het vakdidactische model *De Leescyclus* is dat leesplezier centraal staat en dat leerlingen hun eigen ervaringen betrekken bij het lezen van jeugdliteratuur. In de lessen gaan leerlingen actief én samen aan de slag en gebruik je boeken die passen bij de belevingswereld en de leeservaring van de leerlingen. De Leescyclus bestaat uit vier fasen: inspireren, kiezen, lezen en verdiepen:

- Tijdens de **inspiratiefase** maak je leerlingen enthousiast voor een boek door dicht bij de leerling te blijven. Wat zou hen boeien? Hoe kun je ze interesseren om te lezen?
- Tijdens de **keuzefase** maken leerlingen zelf een keuze. Hoe meer autonomie hierin ervaren wordt, hoe groter de motivatie zal zijn om te gaan lezen.
- Tijdens de **leesfase** komen de leerlingen op verschillende manieren in aanraking met het boek; vormen als samenlezen, luisterlezen en voorlezen zorgen voor een grotere betrokkenheid bij het lezen. Varieer hier zoveel mogelijk in.
- Tijdens de **verdiepingsfase** zorgen betekenisvolle verwerkingsopdrachten voor een dieper begrip van het verhaal.

TUSSEN KWIJT EN BEWAARD

KIJKEN VS ZIEN

LEZEN

De rommelkom

Lees hoofdstuk 3 (p. 12-13) voor. Vertel dat het later in het boek weer gaat over die rommelkom. Lees hoofdstuk 8 (p. 21-23) voor.

Jouw rommelkom

Vraag of leerlingen dit herkennen: een rommelkom, broekzakbakje, sleutelschaaltje of een laatmaardeukenlaattje? Hoe ziet dat bij jullie thuis eruit? Hoe heet dit? Waar laten jullie je sleutels als je thuiskomt? Waar bewaren jullie losslingerende spulletjes?

Laat leerlingen individueel opschrijven:

- HOE hun 'rommelkom' heet
- HOE deze eruit ziet
- WAAR deze zich bevindt
- WAT erin zit
- WIE hem gebruikt

Verhaal

Laat de leerlingen een verhaal schrijven over hun 'rommelkom'. Ze visualiseren dat ze thuis komen en iets met hun 'rommelkom' doen (à la Jip). De leerlingen gebruiken de elementen die ze net hebben opgeschreven voor hun verhaal. Centrale vraag: *Welke betekenis heeft de rommelkom voor jou? Bedenk een verhaal waarin die betekenis naar voren komt.*

Voorlezen

Aan het eind van het boek komt de rommelkom weer voor. Lees pagina 222 voor. Eindig met 'Het is een restje'. Bespreek samen wat de betekenis van de 'rommelkom' zou kunnen zijn in het verhaal.

HOE ZIE JE JEZELF?

ZELFPORTRET

VERDIEPEN

Lezen

Kopieer de pagina's 37-40 en laat deze in duo's lezen. Laat dan de afbeeldingen zien van de 9 dagen (van Zaterdag tot en met Zondag) zodat de leerlingen zien wat Jip tekent. Laat de leerlingen in duo's bespreken of Jip zich aan de opdracht voor school houdt. Wat is de opdracht? Wat zeggen de tekeningen over Jip? Op welke manier kun je een zelfportret tekenen? Kan een zelfportret ook abstract zijn? En kan het over je innerlijk gaan? Is een afbeelding van je achterkant een zelfportret? Laat elk duo 4 elementen opschrijven waaraan een zelfportret voor hen moet voldoen.

Inventariseren & verwerken

Laat de duo's om de beurt een kenmerk van een zelfportret noemen en noteer dit op het bord. Als alle input is opgehaald, bespreek je of er nog meer elementen zijn die kunnen bijdragen aan een zelfportret (als deze nog niet aan de orde zijn gekomen). Zegt de inhoud van je kamer bijvoorbeeld iets over jezelf? Of je kledingkeuze? Of je muzieksmaak?

Zelfportret

De leerlingen mogen met al deze input een zelfportret maken of omschrijven hoe hun zelfportret eruit zou zien.

MEER LEZEN?

Portretten over gender

- *Gloei. Interviews en gedichten* (2021) Edward van de Vendel & Floor de Goede, Querido Glow.
- *Noem me Nathan* (2021) Catherine Castro & Quentin Zuttion. Querido Glow.

TIP:

Van 8 maart t/m 24 augustus 2025 presenteert *Huis van het boek* te Den Haag de tentoonstelling 'Huis van Ludwig Volbeda' waarin het werk en de binnenwereld van tekenaar en schrijver Ludwig Volbeda centraal staan. Zie <https://www.huisvanhetboek.nl/>

Bronnen

- Kamp, Iris, Janneke de Jong-Slagman & Peter van Duivenboden (2019) *Jeugdliteratuur & didactiek. Handboek voor vo en mbo*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Kamp, Iris & Yvette Jansen (2024) *De Leescyclus. Kaarten met activiteiten voor doelgericht jeugdliteratuuronderwijs*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- *Website over Ludwig Volbeda*
<https://ludwigvolbeda.nl/>
- *De Grote Vriendelijke Podcast. Aflevering 114: Ludwig Volbeda*.
<https://degrotevriendelijkepodcast.nl/afleveringen/aflevering-114-ludwig-volbeda/>
- *Als je leest bekijk je de wereld door de ogen van een ander. Boeken over gender- en seksuele diversiteit*
<https://queerboeken.nl/>

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

Voor het basisonderwijs

- groep 1-8: *Dichter bij de seizoenen* van Bette Westera & Henriette Boerendans
- groep 6-7: *De lijst van Violet Sopjes* van David Vlietstra & Yoko Heiligers
- groep 7-8: *Vandaag komen we niet meer thuis* van Enne Koens & Maartje Kuijper

Voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-3: *Oever* van Ludwig Volbeda
- klas 1-6: *Ommouw me* van Ted van Lieshout
- klas 4-6: *De vrouw en zijn hoofd* van Benny Lindelauf & Ingrid Godon

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.

